

Esimehe veerg

Mesindussuvi kaldub vägisi sügise poole – see on ka augustikuu lõpu-päevadele üsna kohane. Juba pakub ilmateade öökülmade ohtu ja metsapilti hakkab siginema kollaste lehtede kulda. Pihlaka marjakobarad kipuvad üha enam punastama ja õhtuti läheb päike ikka varem ja varem metsa taha peitu. Pole parata – sügis on tulekul.

Sügisene tibude lugemise aeg on küll veel ees, aga mesinikud oskavad juba praegu lõppevale mesindushooajale esmast hinnangut anda. Enamik mesinikke ei kurda – oli üsna keskmise saagiga aasta. Mõnelgi pool tuli mett lausa kenasti. Aga paljudes mesilates oli vurril tänava tavalisest vähem tööd. Eks kevad-süvised sülemlemised ja juulikuised rohked vihmajärgid jätsid meesaagile oma jäljed. Ka piirkonniti on meesaagi erinevused tuntavad.

Samas kui jälgida mee turuhindu või ka otsemüügi hindu, siis pole mesinikel põhjust nuriseda. Kuigi masu e majandussurutis mõjutab Eesti elu iga kandi pealt ning inimeste tööõimalused ja elujärg on halvenenud, on mee hind hoopis tõusukursil püsinud. Ka ostjate huvi mee vastu on pigem tõusnud kui langenud. Võib-olla on see tingitud teadlikkuse tõusust mee kasulikkuse suhtes? Või on oma osa ka kartusel ja kuuldistel, et mõneski piirkonnas kehva-poolse meesaagi tõttu võib meest nappus tulla?

Taas kord maksab meenutada, et pikaajaline klient on mesinikule kindel ja lojaalne seljatagune, kellele oma mee müügil saab loota. Selline ostja hindab ja usaldab oma partner-mesiniku mett ja on püsiv ostja. Seega peaks iga mesinik

võimalust mööda arendama välja just oma otsemüügiorganisatsiooni.

Küsitlused näitavad, et Eestis sooviks umbes 75 – 80 % mee tarbijaid osta mett otse mesinikult. Paraku paljudel soovijatel pole seni veel õnnestunud leida “oma” mesinikku, kellelt otse mett osta.

Kui mesinik omalt poolt silmad lahti hoiab ja meesoovijatega otsekontakti otsib, võivad need ostjad laiendada mesiniku püsiklientide ringi. Muidugi on püsisuhte eelduseks, et ostjale maitseb pakutav mesi ja ta usaldab selle kvaliteeti. Aga vahest veelgi tähtsam, vähemalt esmaste kokkupuudete ajal, on see, et ostjale meeldiks mesinik oma oleku, suhtumise, jutu ja asjatundlikkuse poolest. Kui ostjal on mesiniku ja tema mee suhtes usaldus tekkinud, siis pole tema jaoks mee soodsama hinna ootus sageli enam väga oluline argument.

Mesinikud oma mesilastega on tahes-tahtmata teatud kontaktides ja suhetes elusnaabrusega, olgu siis inimeste või loomadega. Mõned neist mõjutavad väljast poolt mesiniku tegemisi ja mesilaste elu. Olgu siin taas kord nimetatud taimekaitsetööde probleemid, kus põlluja aiapidajad hooletusest või hoolimatusest võivad mesilastele palju häda ja lausa summa põhjustada. Aga juhtub ka vandalismi, kui “pulli pärast” tarud kummuli lükatakse, või mesilasperede ja mee vargust. Karude, nugiste ja rahnide kahju, mida mesinik saab küll teatud määral ohjata, on ka mõnes mesilas üsna oluline.

Mitte vähem tähtis pole mesilaste võimaliku mõju arvestamine elusnaabrusele, eelkõige naabruses elavatele ini-

mestele. Ikka kuulub, et mõne mesiniku naabritel on mure või hirm mesilaste nõelamise pärast. Vahel on see mure põhjendatud, sageli ka põhjustatud lihtsalt ebamäärasest hirmust. Linnades või asulates on mesilaste pidamisel konfliktid kergemad tekkima, eriti kui väikesel krundil tigidapoolseid mesilasperesid pidada. Vahel lahvatavad konfliktid lahinguteks, mida meedia oma leivakannika nimel hoogsalt lõkkele puhub.

Olgu siin näiteks ajalehes “Postimees” 17. augustil ilmunud artikkel pealkirjaga “Tallinn asub võitlusse mesilindude pidajatega”. Jääb esmamulje, et puhutakse sõjapunasid ja kohe läheb mesinike pagendamiseks. Loo põhjaks on aga tegelikult see, et Tallinna kiire laienemise käigus viimastel aastakümnetel on linnaäärses Mesila tänavas aastaid mesilasi pidanud mesiniku lähinaabrusse asunud elama hulk uusi naabreid-linlasi, kellele mesilased on võõrad ja tekitavad hirmutunnet. Kui veel keegi on ka nõelata saanud, siis võib selline hirm süveneda stressiks ja paanikaks. Ime siis, et soovitakse tülikatest mesilastest vabaneda ja nõutakse ametnikelt sõjakäiku nende vastu.

Sama loo korral võib aga arvata, et ega mesinik omalt poolt pole ka arvestanud naabruse tihenemise tõttu muutunud olukorraga. Ühest küljest väikesel krundil mõneperelise mesila suurendamine tosina mesilaspereni viimastel aastatel õhutab selgelt naabrite hirmusid. Teisalt pole mesinik ilmselt püüdnud tööparandusega tegelda, et vagnarumate ja sõbralikumate mesilasperede toel tüli naabritega vältida. Abiks oleks kindlasti ka mesilaste lennuteedele kas kõrge-

kasvuliste põõsashakkide rajamisest või paari-meetrise tara püstitamist, et mesilased inimeste liikumistsoonist kõrgemalt üle suunata.

Kuna Eestis pole ametnike vastuseisu tõttu mesilaste pidamise osas seni veel eeskirju või muid seadusandlikke juhendeid paika pandud, siis tuleb mesinikel oma tegemistes malli võtta

mõistlike naabrussuhete põhimõtetest. Mesilaste võimalik ahistav mõju naabritele tuleks viia nii madalale kui võimalik ja mõistlik. Kui naabritega suheldes mesilaste käitumise iseärasusi rohkem selgitada (näit sülemlemiste ajal), siis aitab seegi hirme vähendada. Ja kui naabritele vahete-vahel ka meepurk pakkuda, peaks heanaaberlikud suhted

püsima jääma. Tähtis on, et mõlemad pooled kujunenud olukorraga kui mõlemapoolset leppimist nõudva kompromissiga rahule jääksid. Hingerahu ja sõbralikud naabrussuhted annavad ka mesinikule rohkem aega ja võimalusi elust ja mesindusest rõõmu tunda.

Aleksander Kilk

Mesinduspäev Ülenurmes

Kuigi loengusaal oli avar, ei oleks sinna enam palju rohkem kuulajaid mahtunudki.

Esineb Antu Rohtla

Seekord toimus igasuvine mesinduspäev Tartu lähedal Ülenurmes. Kohal oli suur osa meie mesinduse kaardiväest. Mesinikud ning teadlased rääkisid oma viimastest leidudest, katsetest ning kogemustest. Antu Rohtla jagas oma viimaste eksperimentide tulemusi, teadlased Maaülikoolist ja mujalt rääkisid mesilasrassidest ning taimekaitsevahen-

kemikaali-lembe-

semad

põllumehed

pritsivad rapsi

lausa viiel korda aastas. Üha enam peavad mesinikud hoolt kandma selle eest, et kõik oleks korras mitte ainult taru sees, vaid ka selle ümber korjemaal.

ditest. Seoses mesilaste hukkamise intsidentidega elavat vastukaja tõdemus, et kõige

mesilase vahel, peaks vähemalt oma mesila piires välja valima ja pidama ainult kõige elujõulisemaid ning tootlikke peresid. See on oluline kogu piirkonna mesinduse hea käekäigu pärast – ema-

Isegi ettekannete ajal uudistati, mida mesinduskaupluses pakuti

valikud itaalia, kraini ja Buckfasti

Teise tähtsana käsitleti vajadust tõumaterjali teadlikult valida. Iga mesinik, isegi kui ta ei soovi teha

kasvatusel on väga tähtis leskmesilaste päritolu. Viimaste kvaliteeti saavad korraldada aga ainult naabrid ühiselt, ühe mesiniku pingutustest siin ei piisa. Neile, kes ei ole veel veendunud selle vajalikkuses, tuleb vaid soovitada külastada mõnda mesilat, kus seda juba tehakse. Hea saak, harv sülemlemine, korralik talvekindlus ning leebe iseloom on vaid valik omadustest, mida hea pere juures esile tõsteti.

Kuid vahest samavõrra kui suve-

Kõik ettekanded olid väljaspool loengusaali hästi kuulatavad, nii sai laua ääres keha kinnitada ilma, et midagi oleks kõrvust mööda läinud

päeva ametlik ettekannete osa, tõmbas mesinike tähelepanu muu tegevus. Uku Pihlak jagas mesinikele kätte esimese partii liidu logoga kilekotte – tükk aega oli tema ümber suurem hulk inimesi kui üritusele registreerimise laua ümber. Liikuvasse mesinduskauplusesse sissepääsuks pidi samuti ootama, sest huvi oli nõnda suur ning EMLi poolt jagati taaskord välja aukartust äratav hulk tasuta infomaterjale.

Kõigile osavõtnutele oli üritus prii, aga et kohaletuleku vaeva kompenseerida, pakkus Eesti Põllumajandusmuuseum (kelle territooriumil üritus ka toimus) osavõtjatele tasuta sissepääsu mesindusekspositsioonile. Need, kes kõige uuemad ettekanded kuulatud said,

Kohapeal sai osta ravimeid

võisid seega naasta pakktarude ja mesinduse ajaloo rüppe.

Kõvast programmist ja pakutud boonusest jäi info ilmselt siiski natuke hiljaks, sest osalejaid oli sel korral

varasemate aastatega võrreldes vähem. Võib-olla mängis siin oma rolli ka jahe ilm. Kohalolijaid see ei heidutanud, sest väärt nõu ning kuum supp tegid olemise soojaks. Eriti suure isuga hammustati kõrvale kohapeal küpsetatud magusat leiba, milles tundlik keel aias isegi mee maitset. Mesinduspäev lõppes tavaliselt mesilate küllastamisega. Kel soovi oli, sai kaeda teiste mesinike aedadesse ning mesipudesse.

Martin Rebane

Taimekaitse ohud ja GMO riskid mesindusele

Taimekaitstes kasutatakse erinevaid keemilisi ühendeid taimekahjustajate tõrjeks. Neid nimetatakse pestitsiidideks – kahjustajate tapjateks. Pestitsiide rühmitatakse mitmeti. Näiteks tõrjutavate objektide alusel jaotuvad nad putukamürkideks ehk insektitsiidideks, seenhaiguste tõrje vahendeks ehk fungitsiidideks, umbrohu tõrjutajateks ehk herbitsiidideks, näriliste tõrje vahendeks ehk rodentsiidideks jne. Toimest lähtvalt jaotuvad nad puute, hingamis, sööt ja süsteemseteks ehk taime kaudu toimivateks. Viimased säilivad kaua taimes ja seetõttu toimivad pikemat aega taimedest toitujatele. Sõltuvalt keemilisest koostisest jaotuvad nad anorgaanilisteks ja orgaanilisteks ühendeks. Enamus tänapäeval kasutatavatest taimekaitsevahenditest on sünteetilised orgaanilised ühendid. Kõige enam kasutatakse meil herbitsiide ja neist just glüfosaatidel põhinevaid preparaate. Glüfosaat on toimeaineks, aga sellele lisatakse töötlemisomaduste parandamiseks kandur ja täiteaineid. Erinevaid glüfosaatidel põhinevaid taime-

kaitse preparaate on mitukümmend – neist kõige enam levinud on *Roundup* oma eri variatsioonides BIO, GOLD jne. Põllumehed töötlevad glüfosaatidega haljaskesasid, kus töötlemise tagajärjel taimed koltuvad ja surevad. Öitsval haljaskesal on päevasel ajal palju tolmeldajaid, kes saavad kannatada ja kaotavad ka oma toidubaasi. Glüfosaadi jäägid satuvad mulda ning on leitud, et isegi aasta pärast töötlemist liigub jääke uutesse kultuurtaimedesse. Jääke leitakse nii nektaris kui ka õietolmus. Sama nähtus esineb ka fungitsiididega. Enamus insektitsiidide on mesilastele otseselt mürgised, kuid ka peale töötlemist jäävad väikesed kogused nektarisse ja õietolmu. Mesilane ei erista mürgijääkidega taimi vaid küllastab ka neid. Jääkide mõjul mesilased enamasti ei sure, küll aga tekivad füsioloogilised häired, mis põhjustavad vastsete arengus kõvalekaldeid, mõjutavad mesilaste korjelennu ulatust ning võivad viia mesilaste närvitegevuse häireteni. Neil kaob lühiajaline mälu, töomesilased ei

pöördu korjelt tarru tagasi ja pered hääbuvad. Taoline nn mesilaste surm on tavaline paljudes USA intensiivpõllumajandusega osariikides. Ka väikesed pestitsiidide kogused inimtoidus mõjutavad pikaajalisel toimel immuunsüsteemi, soodustavad kasvajate arengut jms. Seega on väga oluline arendada eelkõige loodussõbralikku põllumajandustootmist, kus pestitsiide ei kasutata või tehakse seda minimaalselt.

Geneetiliselt muundatud põllukultuurid on geneetiliselt muundatud organismid (GMO), kuhu biotehnoloogilisi mee-

todeid kasutades on siirdatud võõrgeen, mis looduspäraselt poleks võimalik. Näiteks geen elevandilt odrale. Tavasordiretus tegutseb liigile omase päriliku materjali piires. Lisaks võõrgeenile on siirdatud kompleksis veel antibiootikumile resistentne markergeen ja viirusosakene – käivitaja ehk promootor, et kogu see kompleks uues organismis talitlrema hakkaks. Nii nagu pestitsiidijääkidega õisi, ei erista mesilased ka GMO taimi, vaid käivad neilt toitumas ja neid tolmeldamas. Nõnda kiirendavad nad tolmeldamise kaudu võõrgeneetilise materjali levikut looduses. Võõrgeneetiline materjal ei levi ainult sama liigi piires. Seda kantakse edasi ka erinevatele liikidele, taime sees nii viirustele kui bakteritele, aga ka mulla mikroobidele. Nii kiireneb mikroorganismide evolutsioon. Resistentus antibiootikumide suhtes võib levida tõvestavatesse

mikroorganismidesse. Võõrinfo ülekandmine on tuvastatud mesilaste soolebakteritele, mis võib kaasa tuua talitlushäireid. Samuti võib võõrinfo levida ka inimese soolebakteritele ning sealt juba edasi inimgenoomi, kus võib vallandada seni kontolli all olnud vaikivat infot. Riskide ulatus polegi veel selge.

Kommertskasutuses on valdavalt glüfosaadikindlad maisi, soja, rapsi ja päevalille sordid. 60% sojatooteist on GMO baasil. Samuti on levinud bakteri toksiooni sünteesivad nn Bt maisi sordid (kõik taime osad sünteesivad aktiivset toksiooni, mis tapab haukavaid putukaid), osa selliseid sorte on lubatud kasvatada ka Euroopa Liidus. Siin on lõpetatud alguses kehtestatud moratorium pärilikult muundatud põllukultuuridele. Põhimõtteliselt võib EL sordilehele kantud muundkultuure kasvatada ka Eestis, aga selleks tuleb järgida vastavaid kohalikke

seadusandlikke akte, sest Euroopa Liidus tuleb üle 0,9%-lise GMO sisaldusega tooted märgistada. See tähendab, et kui GMO kultuure kasvatama on hakatud, siis peavad ka antud piirkonda ümbritsevad tootjad oma toodetes GMO sisaldust seirama hakkama, tehes oma toodetele DNA analüüse. Paraku toob see kaasa mesindustoodete võimaliku saastamise pärilikult muundatud kultuuride poolt. Nii kaotasid Kanada mesinikud oma turud Euroopas, kui seal hakati laialdaselt kasvatama GMO rapsi.

Muidugi tuleb teada seda, et tolmeldamise kaudu aitavad mesilased kaasa pärilikult muundatud info levikule looduses, mille tagajärgi aga keegi ei oska prognoosida.

*Anne Luik
Professor, teadusprorektor
Eesti Maaülikool*

Veel kord ema andmisest

Kuigi emade vahetamise aeg on ümber saamas, on see töö mõneski mesilas veel ees. Nii mõnelegi hobimesinikule, kes siiani on mesindanud nn sülemite püüdmise põhimõttel, on siin palju uut. Kuidas seda teha? Millised on lihtsamad töövõtted? Millised on kindlamad võtted? Kuidas seda tööd teha kiiremini? Kui palju see üldse aegavõtab? Millised on eduka emavahetamise eeldused ja milliste riskidega tuleks arvestada?

Eriti algajal mesinikul tekib hulgaliselt veel muidki küsimusi. Et veel on aega luua peredele paremaid

talvitumistingimusi ja eeldusi uueks mesindushooajaks vana ema välja vahetamise või hoopiski väiksemate perede ühendamise teel, siis MESINIK otsustas nendele probleemidele pädeva vastuse saamiseks külastada asjatundjat, kauaaegset emade kasvatajat Mai Endlat ja küsida temalt.

Millised on vajalikud eeltingimused ema andmiseks?

1. Peab olema täiesti kindel, et peres pole ema. Kui on kahtlusi, siis vastuse annab vaid kontrollkärg.
2. Pere peab olema terve ja piisavalt tugev, sest uue ema järglased kooruvad alles kolme nädala pärast.
3. Uus ema võetakse paremini vastu, kui peres on rohkem noori mesilasi, aga ikka tuleb teda puuri all kinni hoida 3 – 5 päeva.
4. Ema võetakse paremini vastu, kui peres on hauet.

Kuidas anda ema?

5. Kõigepealt tuleb vana ema üles otsida ja hukata. Uue ema võib anda kohe.
6. Uus ema tuleks anda suure kattede puuriga. Selle all hoida teda vähemalt kolm päeva, suurema kindluse saamiseks kuni viis päeva.
7. Ema andmise või vahetamise ajal ei tohi peret ärritada liigsete läbivõtmiste ega ravimisega.
8. Sügisel ema andmisel on soovitatav anda perele ka süüa nt peresisesest raamsöödanõuga.
9. Ema andmisel võib kasutada ka lõhnaaineid nt aniisiliku, eetrit vms. esimene kord siis, kui ema pannakse kattede puuri alla ja teist korda siis, kui ta sealt vabastatakse. Lõhnaainet antakse taru seinale või põhjale.

Kas ema võib anda ka saatepuuriga?

10. Saatepuuriga andmisel on ikkagi kasulik panna puur tarusse nii, et mesilased ei saaks sellest uut ema vabastada. Alles kolme päeva pärast murda ära „ema vabaks-söömist“ takistav klapp.

Mida teha saatemesilastega?

11. Kui uus ema on saadud heast haiguskindlast mesilast, siis pole nende jälgimine oluline. Kui selles aga ei olda kindel, tuleks saatemesilased enne ema tarusse panemist hukata.

Kas võib anda ema lennuavast?

12. Tõsi, seda tehakse ja ema vastuvõtmine ka õnnestub, kuid ainult 70 % juhtudel. Nüüd sügisel ajal ja eriti kui on tegemist

väärtusliku ja kalli emaga, siis sellist riski küll ei soovita.

Soovitused

13. Ema panna kattepuuri alla kinnises ruumis, et vältida tema ära lendamist. Kui aga siiski tuleb seda teha lahtise taeva all ja ema läheb lendu, siis tuleks oodata (10 – 15 min) ja taru mitte sulgega. Suure tõenäosusega tuleb ema sama koha peale tagasi, kust ta lendu tõusis.

14. Pärast ema vabastamist kattepuuri alt, ei maksa peret 3 – 4 päeva jooksul puutada. See võib ärritada vanu mesilasi uut ema ründama. Alles 4 – 5-ndal päeval võib kontrollida, kas uus ema muneb.

Millest tuleks hoiduda?

15. Ei maksa anda perele kallist ema, kui ei ole kindel, et peres puudub ema. See võib põhjustada ka sülemi või koguni mõlema ema hukkumise.

Kuidas sügisel peresid ühendada?

1. Tõsta lisatava perega taru teise kõvale, et lennumesilased harjuksid uue kohaga.
2. Alles jäetav ema sulgeda kattepuuri alla.

3. Paariks päevaks tõstetakse lisatav pere vahelaua taha.

4. Paari päeva pärast tõstetakse vahelaud üles.

5. Ja veel paari päeva pärast vabastatakse ema kattepuuri alt.

Kui peresid ühendada hilissügisel

6. Kui mesilased on juba talvekobarat moodustamas ja nende aktiivsus on väike, on ühendamine lihtsam. Tuleb üles otsida vana ema, see hukata ja panna juurde lisatav pere.

MESINIK tänab Mai Endlat lahkete vastuste eest.

Üles kirjutas Uku Pihlak

Mesiläse õllõvaadin

Asi sai algusõ tollõst, et peremiis jätte aidatrepile ripakile vana vinneaiõ õllõvaadi. Sääl ta sis saise, tigane tegi timä sisse pesä oll väega pallo sammõld ja muud pesäkraami kokko tassnu. Talvõl oll vaat tühi. 2005. a. suvõl näme äkki, et vaati omma kolinu mesiläse. Linnasi õnnõ sisse-vällä. Mi märgoti, et kuss toda mett säält kätte saia, a es jõua vällä märki. Tull süküs, peremiis tundse murõt, et kuimuudu mesilinnukõsõ talvõ üle elässe. Mähkse tuud vaati kinni mitmõ vatitekiga ja soojust egält puult. A kevades olli mesiläse surnu. Siis võtt ta v aadi v allalõ ja puhast ärr ja pand uuestõ kokko. Ja näe imet, jälle tulli mesiläse vaati, pand ka tõsõ vaadi kõrvalõ ja ka sinnä tulli mummid sisse. Inemise küsuse, kuis mi mii kätte saami. A väega lihtsalt, käänämi vaadi kum-

malõ ja lasõmi kraani v allalõ ja mesi juusk vällä. Nii olõmi ega aasta nüüd magusaga kindlustõdu, minevä aasta saime umbõs 36 killo mett.

Vaadil om väiko avakõnõ nii 5 – 6 cm, lennulauda ei olõ, muidu kulutasõ pallo energiat, a nüüd lindase lipsti august sissevällä.

Sügüse otsime üles tutva mesiniku kes tulõ ja võtt perre vaadest vällä ja pand pesäkasti. Paari päeva perast viime nuu kasti tallõ kodo talvõtuma. Aga tuud mi ei tiia, kas na tulõva keväje jälle tagasi vai ei (umbes 20 km). Nii om juba olnu kolm aastat.

Na omma imeliku ja sõbraliku mesiläse. ei ole neide aastide jooksul kedägi tsusanu. Olõ väega allergiline mesiläse mürgi vasta (ainult kiirabi avitas).

Algusõh pelläsi a nä ei putu kedagi. Lindasõ õnnõ umma lindamise ja kandva mett kokko.

Üts murõ om küll, kui majand tege umbrohutõrjet, sis linnukõsõ muudkui satasõ maha ja omma uimadsõ. Jo tuu mürk naile halvasti mõos.

Loodame väega et mi armsa mesimummi edespidigi kandva meile mii ega suvõ kodo kokko.

Elämi Põlvav allah, matsi taloh. Peremehe nimi om Peeter.

Kirja pandse pernaane Aino.

Juuli 2009. a.

*Loo saatil MESINIKule
Ants Teder*

Üle talve kevadesse

Ühe taru mesilased külastavad suve jooksul miljoneid õisi, võttes kaasa neisse peidetud nektari, ja justkui vastutasuks kannavad tolmu õielt õiele. Nagu hoolitseksid selle eest, et õitsevaid taimi, seega ka mett, oleks üha rohkem. Mesilasteta sureksid paljud taimed välja, kultuurtaimedest tolmleb neli viiendikku ainult tänu virkadele mesilastele. See on ainulaadne, sest kõik teised elusolendid hävitavad kõhtu täites oma toidubaasi, saagides seega kogu aeg oksa, millel istuvad.

Kui nõmmekanarbiku lillakas väli tuhmub ja muutub tumepruuniks, lõpeb korje. Lennulaualt tõuseb õhku veel vaid üksikuid mesilasi. Hea õnne peale.

Suvel ei tunne mesilased huvi isegi lahtise meenõu vastu, nüüd ründavad nad kõike, millel vaid meelõhn man. Nad tungivad ruumidesse, kus hoitakse mesila tarbeid, koos herilastega uuristavad auke õuntesse ja ploomidesse, küllap mõnigi on koos hilise vaarika- või maasikamarjaga ka mesilinnu suhu pistnud. Kui juhus soodne, ei pörka nad ka vargusest tagasi. Nii, ühe taru lennulaud kihiseb

mesilastest nagu suvel kõige paremal korjepäeval. Nii-nii, sõbrakesed on kusagil meepüti avastanud! Vaevalt see muu saab olla kui mõni nõrgukeseks jäänud mesilaspere. Küllap naabermesinik v annub tulist kurja...

Hetk hiljem olen ise selleks kurjandujaks. Unustasin, et mulgi jäi üks pere väikeseks, selle ümber keerleb nüüd lausa mesilaste tuisumõll. Neid voorib lennuavast sisse ja välja, nad tunglevad õhutusaukude ja katuse pragude ümber. Tõstan lae pealt. Milline tunglemine, trügimine, tõttamine!

Võitlust pole, rünnatavad on juba ülevõimule alistunud ja püüavad oma meepõisi täis imedes päästa, mis päästa annab. Õhtuks on kõik lõppenud. Viimane kui meetilk kannudest välja imetud ja ära kantud.

Paljaksriisunud liituvad röövijatega ja kolivad nende tarru. Pahandust sellest ei tule, igaüks toob ju noosi kaasa ja küllap sagimisega segunesid ka lõhnad, nii et võimatu on eraldada, kes oma, kes võõras.

Röövida mesilased oskavad, ekspluuteerida mitte. Selles mõttes on

teised kolooniaputukad – sipelgad kaugemale jõudnud: nemad kasvatavad ja hooldavad lehetäisi, et neilt magusat „piima“ lüpsta.

Mesilased valmistuvad talveks. Kitivad kinni pragusid, kaanetavad viimaseid lahtisi meekannusid. Ning ühel päeval otsustavad läbi viia suurpuhastuse...

Pealtnäha on see ebavõrdne võitlus: kleenuke töomesilane sikutab tiibapidi tarust välja hoopis kopsakamat leske. Kohmakas, tusane härra punnib vastu mis jaksab. Rabeleb end lahti ja pöördub meeldivalt lõhnava soojuse poole tagasi. Ta ei jõua kaugemale, juba ripub ta küljes teine valur.

Nüüd sakutavad nad kahekesi, mõnikord liitub kolmaski ja ühisel jõul lükatakse torisev isand üle lennulaua ääre. Kui tal ka õnnestub veel kord lennulauale ronida, see teda ei aita, sest tarru teda nagunii ei lasta. Üha uusi leski tiritakse välja ja paisatakse üle poordi. Ei ühtki erandit, ei halastust ega aukartust.

Aga ammuks see oli, kui igasse vabasse kohta leskede kasvatamiseks suuremaid kuubikuid ehitati.

Õnnitleme tublisid mesinikke. Soovime heinakuu ja lõikuskuu sünnipäevalastele tervist, jõudu ja rõõmurikast saagikoristamist

Villem Piir	84	18. august	Kalju Ojasild	70	18. august
Heino Narusk	83	29. august	Ants Tiirmaa	70	20. august
Aksel Kuusk	82	30. juuli	Elmur Pärtel	70	31. august
August Käära	82	4. august	Agu Tuvikene	65	5. august
Hans Vinkman	81	29. august	Rein Rehkli	65	28. august
Leo Allikas	80	13. juuli	Eha Metsallik	60	18. juuli
Evald Vaher	80	20. august	Olev Heilo	60	5. august
Eduard Alliksoo	77	14. august	Urve Karise	55	25. juuli
Tõnis Muug	76	13. juuli	Tiit Oidram	50	10. juuli
Heino Luts	76	1. august	Antti Hunt	50	20. juuli
Aado Talimaa	75	9. august			

Palju õnne!

Sadu, isegi tuhandeid, kuigi pere ainult üht-kaht vajas. Lesed ei tööta, ei lenda nektari järele, kui väljuvadki, siis vaid selleks, et mitte mõne pruudi pulmalendu maha magada. Kuigi see võib jääda ta viimaseks lennuks, sest kes esimesena emale järele jõuab, määrab end ise hukkamisele: lese seemendusaparaat kiilutakse nii kõvasti emasse, et see ta kehast välja kärstatakse.

Suvi läbi talus pere leskede olemasolu, nüüd koputab pikk talv uksele ja pole teada, kas toiduarudest kevadeni piisab. Lesed nälgivad ja väsivad. Nad loobuvad asjatuist katseist tarru tagasi ronida. Poevad mõne lehe

alla sooja. Sedamööda, kuidas öö lähenedes õhk jaheneb, nad kangestuvad. See on lõpp.

Tarusse on jäänud kuninganna ja tuhanded kuldse linna öed – töomesilased. Väljalennud lakkavad.

Mesilased koonduvad tihedasti üksteise vastu, liitudes kerakujuliseks kobaraks. Nii on hõlpsam püsivalt mõnusat temperatuuri hoida. Kusagil selle alatasa liikuva kera südames on ema. Temagi puhkab.

Lumi katab veel maad, kraadiklaas näitab alles miinuseid, ent läbi taruseinte paitavad päikesekiired kuuluvad kevade lähenemist. Ema ärkab tardumusest,

pistab pea kärjekannu ja kompab, kas see on küllalt hoolikalt puhastatud. Ta kinnitab kannu põhja selle kevade esimese valge muna.

Selleks ajaks, kui pajukassid kollastest tolmukatest kohevaks ja jämedaks paisuvad, lipsavad kannudest esimesed noored mesilased välja. Hallid, väikesed, naljakad.

Ja taas lendavad tuhanded mesilased õielt õiele.

Lembit Sirge sirvis Osvald Toominga raamatut „За деревьями лес“ Eesti Raamat, Tallinn 1982 vene k.

Mina teen nii...

Pärast meevõtmist puhkeb minu mesilastavaliselt suur sagimine. Ärevusega jälgitakse nii naabruses kui lähiümbruses toimuvat.

Kuidas mesilasi rahustada, seda segasumma suminat suunata? Mõtlesin, et kui oleksin mesilane, meeldiks mulle varasügisest päikesesoojust nautides koirohulõhnalises siirupis supelda.

eest vanemad mesinikud mind hoia- tasid, et selline teguviis provotseerib herilasi ja vapsikuid rünnakule, mesilaste vahel puhkeb kodusõda, kus on palju langenuid – pole siinamaani juhtunud. Mesilased pole tigidad nagu sügiseti sageli juhtub, pigem vastupidi, õhtuks on kõik edukast päevatööst väsinud ja õnnelikud ja naabertarude tööd ja tegemised ei paku vähematki

vaadata. Herilased ja vapsikud jäävad veel ööseksi nõusid lakkuma.

Olen mõelnud, et kehvade ilmade saabudes kasutaksin ka tarusiseid söödanõusid, kuid augusti ilmadega enamasti veab.

Kui olen arvestuslikud 15 kg kuiva suhkrut siirupina mesilaste ühisele toidulauale valanud, on pärast meevõtmist tarusse jäänud vaba ruum talv esöödaga täidetud, enamus kannusid kaanetatud ja pere talv eks valmis.

Ma ei hakka kellelegi just sellist söötmisviisi soovitama. Igaüks on oma mesilast midagi huvitavat tähele pannud. Kutsuksin pigem mesilaste antud vihjetele mõtlema, neid analüüsima, edasi arendama. Võib olla sünnib sellest mesilase-mesiniku dialoogist midagi põnevat...

PS. Minu lähedal keegi mesilasi ei pea.

Uku Pihlak

Juba mõned aastad olengi oma mesilasi niimoodi söötud ja seda, mille

huvi. Selles rõõmsas sagimises on suve parimate korjapäevade nostalgiat ilus

TEATED

Piirkondlike mesindus- päevade ja –õppuste kava septembris ja oktoobris

Tartu Aiandus- ja Mesindusselts

Õppe- ja teabeõhtu Soola tän. 1a.
9. september, k 17. Meetaimed ja
mesilaste korjemaa.

Lektor Ilme Nõmmisto

14. oktoober, k 17. Mesilasperede
paljundamine ja mesila suurendamine.
Lektor Priit Pihlak

Harju Mesinike Selts

Õppe- ja teabeõhtu Marja 4d.

30. september, k 17. Toiduhügieeni ja
toiduohutuse nõuded mee käitlemisel.
Lektor Inge Laur.

28. oktoober, k 17. Meetaimed.

Lektor Luule Toomingas

Karksi-Nuia Mesinike Selts

Mesinduspäev Karksi-Nuia Kultuurikes-
kuses

12. september, k 10. Kavas on teemad
mesindustehnoloogiast, mesilaste
haigustest ja nende tõrjest, mee oma-
dustest ja kvaliteedist, mesindusalase
ettevõtluse laiendamise võimalustest,
taimekaitsetööde ja GMO-taimede
võimalikest mõjudest mesindusele.

Lektorid Antu Rohtla, Jaak Riis, Anne
Luik, Mati Urbanik jt.

Põltsamaa Mesinike Selts

Mesindusõppus Põltsamaa Kultuurikes-
kuse ruumides

3. oktoober, k 10. Taimekaitsev ahen-
dite kasutamise ohud ja GMO-taimede
leviku riskid mesindusele.

Lektor Anne Luik

Elva Mesinike Selts

Praktiline õppus Tõnu Hiimäe mesilas,
Pargi tän. 34, Elvas

24. oktoober, k 10. Hilissügisese töö
mesilas, kargede sorteerimine ja hoius-
tamine, vahasulatus

Õppuse viib läbi Tõnu Hiimäe

Põlvamaa Mesinike Selts

Mesindusseminar Räpina Aianduskoolis

28. oktoober, k 17. Kokkuvõtte ja ana-
lüüs lõppenud mesindusaastast 2009

Lektor Raimo Kiudorf

Tallinna Mesinike Ühistu

Õppe- ja teabeõhtu Akadeemia tee 21e

13. oktoober, k 17.30. Muljeid ja infor-
matsiooni Apimondia 2009 maailmakong-
ressilt ja mesindusnäituselt Apex po
2009

Lektor Uku Pihlak

Hiiumaa Mesinike Selts

Mesindusõppus Käina Kultuurikeskuses

24. oktoober, k 10. Teemad: Mesin-
duskongressi Apimondia 2009 ja mesin-
dusnäituse uudiseid ja muljeid.

Kärjemajandus mesilas, vaha sulata-
mine ja puhastamine.

Uku Pihlak, Jaan Alt, Sirje Kuulmata

Saaremaa Mesinike Selts

Mesinduspäev Kuressaare Päevakes-
kuse ruumides Pikk tn. 9

21. november, k 10. Teemad: mesin-
dushooaja 2009 kokkuvõtted, hinnangud
ja õppetunnid. Mesinike ühistegevus
aitab lahendada iga mesiniku problee-
me. Heade mesindustavade põhimõtted
mesinduses ja meekäitlemisel.

Esinevad Aimar Lauge, Arnold Lokna ja
teised spetsialistid

Mesinduskursuse

“Hobimesiniku aastaring 2009-2010”

raames toimub õppus Põhja-Viljandi-
maal Suure-Jaanivallas Ülde külas
Põllussaare talus lektorite Jaak ja Marje
Riisi juhtimisel

5. septembril, k 10. Teemad: Mesilaste
haigused, varroatoositõrje. Mesilasper-
e ettevõtmise talvitumiseks. Talvised
tööd mesilas. Mesinduse tasuvuse
analüüsi meetodid.

1

2

Kõrvalolev pilt annab tagasihoidliku ettekujutuse kahest kollasest kilest valmistatud särkkotist mõõtudega 200+(2x55)x400mm. Pealetrükk on tehtud pruuni ja helepruuni (oranži) värviga.

Neid kotte saab jätkuvalt meie kontorist tellida.

Täpsem teave meie kontorist.

Veel saab tellida ka EML logoga meepurgi silte.

Küsi lisateavet meie kontorist!

Järgmine EML ajaleht “Mesinik” nr. 5 (55) ilmub oktoobris 2009.

Kaastööd, teated ja reklaam saata aadressil: J.Vilmsi 53 G, 10147 Tallinn (EML) või e-postiga: kilk@cc.ttu.ee või uku.pihlak.002@mail.ee,

EML kontaktelefon: 52-93589 (A. Kilk) või EML kontor (J.Vilmsi 53 G, 10147 Tallinn)

teisipäeviti ja reedeti kell 10 – 16 tel. 63 764 93. Mesindusalane teave ka Internetis: www.mesindus.ee

Eesti mesindust arendatakse käesoleval ajal Eesti Mesindusprogrammi

“Mee tootmise ja turustamise arendamise Eesti riiklik programm 01.09.2007 – 31.08.2010” tegevuste kaudu

Mesindusprogrammi eesmärkideks on: mesinike ja mesindusseltside abistamine ja toetamine mesinduspäevade ja –õppuste korraldamisel ning kohaliku mesinduselu edendamisel; teabelevi arendamine ja mesinike erialane parem teavitamine; mesinduse efektiivsete tehnoloogiliste lahenduste arendamine, tutvustamine ja propageerimine; toote- ja tuuarenduse tegevuste suunamine ja toetamine; varroatoosi ja teiste mesilashaiguste tõhusate tõrjemeetodite ja –võtete propageerimine ning mesinike nõustamine mesilashaiguste tõrjel; mee kvaliteedi seireuuringute korraldamine ja mesinike teavitamine ning nõustamine küsimustes, kuidas mee tootmise ja käitlemise protsessis mee kvaliteeti sästa ja parandada. Programmi raames valmistatud materjalid on tasuta